

Besluit tot het aanwijzen van de schoorsteen achter Schoolstraat 18 te Gemert kadastraal bekend als GMT00 sectie N perceelnummer 2303 als gemeentelijk monument

Het college van de gemeente Gemeert-Bakel,

gelet op artikel 3:1 ., eerste lid, van de Erfgoedverordening 2023 gemeente Gemeert-Bakel;

gelet op artikel 3:6., tweede lid, van de Erfgoedverordening 2023 gemeente Gemeert-Bakel;

gezien het advies van de monumentencommissie d.d. 31 mei 2023;

Besluit

1. tot het aanwijzen van het pand de schoorsteen achter Schoolstraat 18 te Gemert kadastraal bekend als GMT00 sectie N perceelnummer 2303 als gemeentelijk monument;

Motivering

Uit de redengevende omschrijving is gebleken dat het pand waardevol is. De schoorsteen is waardevol vanwege de uitdrukking van de sociaaleconomische ontwikkeling van Gemert in de negentiende en twintigste eeuw. De schoorsteen representeert de welvarende textielindustrie in Gemert. Tevens is de schoorsteen kenmerkend voor een traditionalistische bouwstijl. De schoorsteen maakt onderdeel uit van het geheel van de Textielfabriek Van den Acker. De schoorsteen bezit een grote mate van gaafheid. Ook is er sprake van enige zeldzaamheid op lokaal niveau. Ten slotte heeft de monumentencommissie in haar vergadering van 31 mei 2023 positief geadviseerd op de aanwijzing tot gemeentelijk monument.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering 23 juni 2026 namens het college van burgemeester en wethouders,

het college van burgemeester en wethouders,

Secretaris,

F. Kabbouti

de burgemeester,

M. van Veen

Complexnaam:	Van den Ackerterein
Adres:	(schoorsteen) Achter Schoolstraat 18
Provincie:	Noord-Brabant
Gemeente:	Gemeert-Bakel
Kadastrale gemeente:	gemeente Gemert
Sectie:	Sectie N
Grondperceel:	Nummer 20303
Status:	
Monumentnummer:	Gemeentelijk monument
Bouwjaar:	1929
Bouwstijl:	n.v.t.
Architect:	n.v.t.

Categorie

Hoofdcategorie: Industrieel erfgoed

Subcategorie: Fabrieksonderdelen

Omschrijving

Historie:

Aan de westzijde van het centrum van Gemert ligt het complex van Textielfabriek Van den Acker. Het complex is ingesloten tussen de Komweg, Schoolstraat en Ruijschenberghstraat. In 1931 is de naam van een deel van de Schoolstraat aan de noordzijde gewijzigd in Ruijschenberghstraat. Ruijschenbergh was de stichter van de Latijnse School waarnaar de Schoolstraat is vernoemd. Oorspronkelijk liep de Schoolstraat aan de zuidzijde door in de richting van de kerk en het kasteel van Gemert. Eind twintigste eeuw is deze onderbroken toen de Komweg werd aangelegd.

De textielnijverheid in Gemert vindt zijn oorsprong al in de zeventiende eeuw en was voor lange tijd een belangrijke inkomstenbron voor het dorp. Textielfabriek Van den Acker is een van de textielfabrieken in Gemert naast bijvoorbeeld de fabrieken van Prinzen en Raymakers. De voorloper van Van den Acker werd aan het begin van de negentiende eeuw opgericht door Hendrikus van den Acker. Dit bedrijf werd meerdere malen uitgebreid en ging over op de zonen en kleinzonen van Hendrikus van den Acker. In 1893 werd dit bedrijf opgeheven, maar in 1905 begon een van de kleinzonen een stoombontweverij. Dit is de fabriek die nu bekend staat als Textielfabriek Johan van den Acker. Na 200 jaar is de fabriek failliet gegaan en staan de panden leeg.

Op het Kadastrale Minuutplan van 1 818 staat er op het perceel reeds bebouwing ingetekend. De percelen 522-527 zijn dan al in het bezit van Hendrikus van den Akker. Het perceel waar nu de schoorsteen op staat heeft dan het kadastrale nummer 527 en is in gebruik als moestuin.

In 1929 krijgt firma Johan Van der Acker een vergunning voor het bouwen van een ketelhuis. Uit de vergunningstekening blijkt dat er een ketelhuis en schoorsteen worden aangevraagd. De schoorsteen staat niet direct tegen de achtergevel van het ketelhuis aan. In de huidige situatie is dat wel het geval. Vermoedelijk is later het tussengebied dichtgebouwd. De aanheling is duidelijk zichtbaar in de zuidgevel van het ketelhuis. Van de uitbreiding is geen vergunning aanwezig in het archief.

Exterieur:

De schoorsteen is opgebouwd in gebakken rode radiale steen, een steen in de vorm van een taartpunt. De schoorsteen is gebouwd op een iets grotere ronde voet waar een stalen veegluik in is aangebracht onder een rollaag. De opening is met metselwerk dichtgezet. Boven de bredere voet versmald schoorsteen met bovenaan een bredere, uitkragende bekroning. De schoorsteen is ongeveer 20-25 meter hoog en is verstevigd met 22 ijzeren ringen.

Interieur:

n.v.t.

Cultuurhistorische waardering

Cultuurhistorische waarden:

De schoorsteen is van hoge cultuurhistorische waarden als vertegenwoordiger en beeldmerk van de periode van de industrialisatie, industriële samenleving en ontwikkeling van de textielindustrie aan de Schoolstraat. Tevens is de schoorsteen cultuurhistorisch waardevol als vertegenwoordiger van de sociaaleconomische ontwikkeling van Gemert in de 19e en 20ste eeuw en als representant van de welvarende textielindustrie in Gemert en vertegenwoordigt daarmee ook een bijzondere herinneringswaarde.

Architectuur en kunsthistorische waarden:

De schoorsteen is architectuurhistorisch waardevol vanwege de omvang en typerende vormgeving.

Situationele en ensemble waarden:

Het object is van situationele betekenis en vormt door zijn hoogte een landmark voor Gemert. Samen met de overige bebouwing die herinneren aan de textielfabriek Van den Acker vormt de schoorsteen een ensemble.

Gaafheid en herkenbaarheid:

De schoorsteen verkeert in hoge mate van oorspronkelijke staat. De later gebouwde uitbreiding tegen de schoorsteen aan en het dichtgezette veegluik doen afbreuk aan de gaafheid.

Zeldzaamheid:

Het object vertegenwoordigt een hoge zeldzaamheidswaarde als enig overgebleven schoorsteen en vanwege de historie van de textielindustrie in Gemert. Tevens heeft de cultuurhistorische-, architectuurhistorische-, stedenbouwkundige- en zeldzaamheidswaarde op lokaal niveau.